

خاطرات شفاہ
عصمت احمدیان

مادر ایران

www.ketab.ir

مادر ایران

خاطرات شفاہ عصمت احمدیان
مادر شہیدان اسماعیل و ابراہیم فرجوانے

تحقیق: سید محمد آل عمران، نرگس اسکندری

تدوین: نورالہدیٰ ماہ پری

... به امیر
که از او نوشتم و حیرانم
چگونه قلم آتش نگرفت
و کاغذ خاکستر نشد...

سرشناسه: ماه‌پری، نورالهدی، ۱۳۶۲-
عنوان و نام پدیدآور: مادر ایران: خاطرات شفاهی عصمت احمدیان مادر شهیدان اسماعیل و ابراهیم فرجوانی / تحقیق سیدمحمد آل عمران، ترنس اسکندری، تدوین نورالهدی ماه‌پری؛ ویراستار معین پایدار، منیره زین‌العابدینی زانی، تهیه شده در واحد تاریخ شفاهی دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی.
مشخصات نشر: تهران، راه یار، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری: ۳۱۸ ص:، مصور (رنگی)
فروست: تاریخ شفاهی جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی، زنان انقلاب، ۸.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۲۹-۱۸-۷
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
پادداشت: خاطرات شفاهی عصمت احمدیان از زنان مبارز و انقلابی خوزستانی
عنوان دیگر: خاطرات شفاهی عصمت احمدیان.
موضوع: احمدیان، عصمت، ۱۳۲۱-
موضوع: داستان‌های فارسی - قرن ۱۴
موضوع: Persian fiction - 20 th century
شناسه افزوده: آل عمران، سیدمحمد، ۱۳۷۴-
شناسه افزوده: اسکندری، ترنس، ۱۳۷۶-
شناسه افزوده: دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی، واحد تاریخ شفاهی
رده‌بندی کنگره: PIR ۴۲۴۹
رده‌بندی دیویی: ۸۴۳ / ۳۲۰۸
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۷۵۶۴۸۲۵

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مادر ایران

عصمت احمدیان

مادر ایران

تهیه شده در واحد تاریخ شفاهی دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی

- .. تحقیق: سیدمحمد آل عمران، ترنس اسکندری
- .. تدوین: نورالهدی ماه‌پری
- .. ویرایش: معین پایدار، منیره زین‌العابدینی زانی
- .. صفحه‌آرا: ابراهیم وکیلی کندمانی
- .. هنر تولید: رضا کاظم‌لو
- .. امور فنی چاپ: امیرحسین کریمی
- .. شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۲۹-۱۸-۷
- .. ناشر: راه یار
- .. شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه
- .. چاپ اول: ۱۴۰۰
- .. قیمت: ۵۷۰۰۰ تومان

دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی:

- .. تهران، بلوار کشاورز، خیابان ۱۶ آذر، پلاک ۶۰، حسینیه هنر
- .. مشهد، خیابان مدرس، کوچه مدرس ۴، پلاک ۱۰، حسینیه هنر
- .. قم، خیابان معلم، بین معلم ۱۲ و میدان روح الله، پلاک ۱۳۱
- تلفن: ۰۲۱۴۳۷۷۵۴۵۴
- تلفن: ۰۲۳۳۸۶۷۹۵۷۲
- تلفن: ۰۲۵۳۷۷۶۶۴۹۰
- @RaheYarPub
- www.RaheYarPub.ir
- www.AmmarYar.ir
- www.VaKetab.ir

شهید کاظمی: ۰۲۵۳۷۸۴۰۸۴۴
به نشر: ۰۲۱۸۸۹۶۰۴۶۶
پخش فلک: ۰۹۱۲۷۵۰۶۱۹۱
کتاب طرفه: ۰۹۳۳۵۲۴۴۴۱۶
کتابستان معرفت: ۰۲۱۳۳۳۵۰۰۷۲

www.BookRoom.ir

برخی مراکز پخش:
باتوق کتاب: ۰۲۵۳۱۰۷۷
کتاب فردا: ۰۲۵۳۷۷۶۹۹۲
پخش کتاب رسان: ۰۵۱۴۷۷۲۳۳۲۲
پخش کتاب پردارن: ۰۵۱۴۳۳۳۳۳۱۰
باتوق کتاب آسمان: ۰۳۱۳۲۲۹۰۱۱۷

www.ManVaKetab.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ایمانیه عصمت اهدیان
دلی دارم پیر از درد پیر از غم
اگر دستش زخم می باشد از هم
شنا خواننده مان عزیز صوری
بفرمائید هر چه در این
کتاب است از گفته های
و قصه های ایمانی است
تمام کمال با تقدیم احترام

عصمت اهدیان
۹۹/۷/۳۷

www.ketab.ir

فهرست

پیشگفتار ناشر..... ۶

فصل اول: پیلۀ لِنَجُون
مؤمنی از دورترین جای شهر (از سال ۱۳۳۲ تا ۱۳۳۸)..... ۹

فصل دوم: پروانه در شرحی
به پا خیزید (از سال ۱۳۳۸ تا ۱۳۵۸)..... ۴۵

فصل سوم: برشته پر
جبهه مادر می خواهد (از سال ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۸)..... ۱۴۷

فصل چهارم: بی بال پریدن
بانوی کارآفرین (از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۸)..... ۲۳۷

فصل آخر: ضمائم
مؤخره..... ۲۷۱
اسناد و تصاویر..... ۲۷۹

پیشگفتار ناشر

تاریخ‌نگاری انقلاب اسلامی عمیقاً به «روایت زنان» این انقلاب و طبعاً به خود انقلاب بدهکار است. زنان شهید انقلاب و دفاع مقدس، زنان مبارز پیش از انقلاب، همسران مبارزان انقلاب، همسران رزمندگان و شهدا و آزادگان و جانبازان، مربیان پرورشی، معلمان و مبلغان فرهنگی، جهادگران، دانشمندان، پژوهشگران، کارآفرینان و... هنوز به راستی روایت نشده‌اند. زنانی که محور خانواده بوده‌اند و حضور آن‌ها در عرصه‌های گوناگون، مساوی با همراهی و حضور اعضای خانواده در انقلاب بوده است. آن‌ها در سکوت، تمام بار تربیت نیروهای انقلاب را به دوش کشیده‌اند و باز هم در سکوت، روایت تلاش و مجاهدت زنانه و مادرانه خود را در حاشیه موفقیت مردان انقلابی‌شان دیده‌اند.

جایگاه زنان در میانه و گوشه‌گوشه رویدادهای سازنده و مقوم انقلاب اسلامی و همچنین در خلق مفاهیم و ساختارها و نهادها و نیز تثبیت ارزش‌ها و تداوم کنش‌های انقلابی انکارناپذیر است؛ اما در جریان تاریخ‌نگاری رویدادمحور و شهرت‌زده و کلیشه‌ای، غالباً به سفیدی بین سطور و گاهی هم به تک روزنه‌هایی سپرده شده است که مردان انقلاب در روایت‌های خود، به دنیای زنان انقلاب و پشتیبانی انقلاب باز کرده‌اند.

حضور کم‌تعداد زنان در جمع شخصیت‌های سیاسی که بیشتر آثار تولیدشده در حوزه تاریخ‌نگاری انقلاب اسلامی را به خود اختصاص داده‌اند نیز مزید بر علت شده است تا حافظه تاریخی ایرانیان از روایت حماسه‌های مداوم و پرتکرار و البته بی‌صدای

زنان جامعه، در مقایسه با سهم مردان، تقریباً خالی بماند و نهایتاً در کلیشه‌ها خلاصه شود. در حالی که اگر آنچه از «الگوی سوم زن» در انقلاب محقق شده است، به خوبی روایت شود، نه تنها روایت تاریخی ما از رویدادها کامل می‌شود، بلکه می‌توانیم برای برخی مسائل زن امروز، مثل تعارض نقش‌ها، با مراجعه به تجربه زیسته «زن تراز انقلاب» پاسخ‌هایی بیابیم.

زن تراز انقلاب اسلامی می‌تواند زنی باشد در دل روستایی که با چند بچه قدونیم‌قد، کنار تنور، برای جبهه‌ها نان می‌پزد. می‌تواند زنی باشد که به خواست خدا فرزندی ندارد؛ اما عرصه تکلیف را رها نمی‌کند و با راه‌اندازی مکتب یا مدرسه‌ای، کمر به تربیت فرزندان جامعه پیرامونش می‌بندد. می‌تواند دختر مجردی باشد که دست روزگار سرنوشتش را به گونه‌ای رقم زده است که در کنار پدر و مادر یا خواهر و برادر یا حتی عمو یا عمه‌اش زندگی می‌کند؛ اما بلا تکلیف و یله، روزگار نمی‌گذراند و برحسب توانش کارهای بر زمین مانده را به دوش می‌کشد. می‌تواند زنی باشد که در کنار همسرداری و تربیت فرزندان، خودش و جامعه‌اش را هم به خاطر دارد و... تاریخ انقلاب ما پر است از این زنان، چراغی باید تا آن‌ها را در راه امان بینیم.

خلاف خسارت بار این روایت را جریان‌های غرب‌زده و فمینیستی، به خوبی پر می‌کنند و در فقدان روایت زنان به معنای واقعی کلمه «تاریخ زنان» انقلاب اسلامی، به ترویج الگوهای غیرومی، بیگانه با سنت و آیین و فرهنگ و نیز مستحیل در یوتوپای غربی مشغول‌اند.

تلاش برای پرکردن این ظرفیت خالی، هم ادای دین به حافظه ملی ایرانیان است برای درک بهتر تاریخ مردمی انقلاب و هم کمک به ترسیم چهره زن انقلابی مسلمان. آنگاه و پس از چند سال، تکثر روایت‌های زنان از رشد و بالندگی آرام و مستمر انقلاب و رویش‌هایش، به تدریج اطلاعاتی متقن و فضایی امن در اختیار اهالی علوم انسانی و مطالعات زنان قرار می‌دهد تا جایگاه و نقش زن در اندیشه اسلامی را مبتنی بر تجربه‌های پرتکرار نسلی انقلابی تحلیل و ترسیم کنند. همچنین، به هنرمندان سینما و غیر سینما و صاحبان رسانه کمک می‌کند تا اگر قصد انصاف دارند، چهره واقعی زن امروز و دیروز و نیز چهره آرمانی زن فردا را چنین بلند و ایستاده ترسیم کنند.

ترسیم این جایگاه به خودی خود اهمیت ویژه‌ای دارد؛ اما هم‌زمان، به مقایسه تعریف زن تراز در دوره پیش و پس از انقلاب هم کمک می‌کند و یاریگر دختران و

زنان جوان در مقایسه زن تراز اسلام و انقلاب اسلامی با زن تراز تمدن غرب است.

واحد تاریخ شفاهی دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی، برای شناسایی و بازنمایی الگوهای مردمی و متکثر از تجربه زیسته زنان در انقلاب، تلاشی را آغاز کرده است. بدیهی است هرآنچه انجام شده و در دست انجام است، در مقایسه با انبوه حماسه ها و مجاهدت های غرورآفرین و تحسین برانگیز زنان و مادران در پیشبرد انقلاب اسلامی پُر کاهی بیش نیست.

از طرفی برای تمرکززدایی از ثبت تاریخ شفاهی در کلان شهرها و عدالت در روایت از نهضت انقلاب، مجموعه گروه های تاریخ شفاهی از طرف دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی در شهرهای مختلف حمایت و راه اندازی شدند. کتاب پیش رو از مجموعه تلاش ها و اقدامات دفتر تاریخ شفاهی اهواز است که از سال ۱۳۹۶ با حمایت و آموزش دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی راه اندازی شده است. امید است به یاری خدا تلاش ها در این حوزه، به ثبت و تثبیت بخشی از تجربه انقلاب اسلامی بینجامد.

واحد تاریخ شفاهی
دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی